

"Во изминативе 15 или 16 години криминалот немаше потврда од легитимност, немаше потреба од мандат за владеење. Дури немаше потреба од поддршка на граѓаните, затоа што располагаше со сопствени ресурси, блиски врски со сите досегашни власти, строги правила и голем капитал", оценува проф. Гроздан Цветковски.

"Сега се наоѓаме пред избор, дали ќе бидеме држава на мафија, каде поради слабата социјална контрола степенот на криминалот е висок или, пак, држава на диктатура каде степенот на криминал ќе биде во подносливи рамки. Но, тоа ќе оди на сметка на контролата на животот на граѓаните", вели професорот.

Пишува: Кокан СТОЈЧЕВ

Прашањето за борба против организираниот криминал и корупцијата во структурите на власта цели 16 години предизвикува главоболки, бидејќи не постои граница меѓу инкриминираните политичари и криминалците.

Нивната папочна врвца е тесна, затоа што интересот и профитот не само што го збратимува "ѓаволот и темјанот", туку и Дракула го венчава со глоговиот колец. Кумовите и мафиозите ги координираат своите акции, а истовремено ги контролираат сите општествени движења во земјава. Затоа паролите од типот да го фатиме или да го уништиме октоподот виеат во нашето подрачје, а недостатокот на политичка волја му овозможува на свертот да расте и да се проширува.

Во контекст на ова, Здружението на армиски и полициски ветерани на Република Македонија организираше трибина на тема "Организиранот криминал, сериозно загрозување на одбранбено-безбедносниот систем на РМ". Претседателот на Здружението, пензионираниот генерал-мајор Илија Николов-

ЕКСПЕРТИТЕ ОД ОДБРАНБЕНО-БЕЗБЕДНОСНИОТ СИСТЕМ ПОБАРАА ПОЛИТИЧКА ВОЛЈА ЗА СПРАВУВАЊЕ СО КРИМИНАЛЦИТЕ, КОИ ГО ПОТКОПУВААТ И ОВОЈ СИСТЕМ НА ДРЖАВАТА

(ОД ЛЕВО) ПРОФ. Д-Р ГРОЗДАН ЦВЕТКОВСКИ, ПРОФ. Д-Р БИЉАНА ВАНКОВСКА, ГЕНЕРАЛ-МАЈОР ИЛИЈА НИКОЛОВСКИ, ГЕНЕРАЛ ЗЕФЕДИН ТУШИ, ПРОФ. ИВАН БАБАНОВСКИ

СТАНУВА ЛИ МА МАФИЈА ИЛИ ДР

ски истакна дека, иако законската рамка против организиранот криминал е заокружена, сепак тие се незадоволни од имплементацијата на мерките и на активностите за спречување на криминалот. Тоа, пред сè, е резултат на немањето политичка волја за расчистување со криминалот и со корупцијата во земјава.

Овој начин сериозно се пресликува и врз безбедносниот и одбранбениот систем на РМ.

"Сведоци сме на секаков вид криминал. Во сите области има мито и корупција, од набавки, кадровска политика, па сè до образование. За жал, тоа се прави во сите структури, но таквата работа се крие под закрилата на цивилната контрола и заштитата на доверливите информации. На ваквата состојба му кумуваше непотребната политизација и партизација на полицијата и на Армијата и на опкружувањето на раководниот кадар од лојални и послушни лица, без оглед на фактот на нивната нестручност и компетентност. Во тој контекст имаме пример на командант за логистика да биде поставен човек, без елементарно воено образование, а истиот да глуми недопирливост, бидејќи постојано е во друштво со највисоки воени и цивилни структури од Министерството и од Генералштабот. Вакви и слични примери има и во другите области на одбранбено-безбедносниот

"Се покажа дека во неорганизирана држава, каква што е РМ, најоптимално и најефикасно се организираше организиранот криминал, кој токму стана дискретна, но реална - петта власт", констатира професор Цветковски.

систем. Во кадровскиот менаџмент криминалот го гледаме во политизацијата и во партизацијата на сите структури, а тоа особено беше изразено последниве неколку години. Во таа насока имаме грубо кршење на основните критериуми за прием на професионални војници и школување во странство, кое понекогаш резултираше со враќање на нашите питомци назад во Македонија", оценува генерал-мајорот.

Од Владата ова Здружение бара да се преиспитаат сите акти или продажби за оттуѓување на воениот имот и на сите сомнителни јавни набавки, особено за набавките од 2001 година.

"За нас е неприфатливо некои поранешни министри да не се испитуваат за некои реализирани трговски зделки. Ако тие не се преиспитуваат, тука се началниците на Генералштабот, бидејќи е општо познато дека во областа на од-

"Структурите на организириониот криминал се институционализираа и станаа неформални или скриени партии, а понекогаш и сосема транспарентни партнери на институциите на системот, кои создаваа криминални мрежи со полицијата, со судовите, со царината, со локалната самоуправа, а многу често со медиумите, со политичките партии итн.", оценува проф. д-р Гроздан Цветковски, говорејќи за анатомијата на македонскиот октопод.

браната и безбедноста не е можно да се направи криминал без да има спрега меѓу цивилниот и воениот естаблишмент", истакна претседателот на Здружението, пензионириониот генерал-мајор Илија Николовски.

побитниот факт дека уште со самото осамостојување Македонија стана плен на пипалата, на она што го нарекуваме октопод. Знаеме дека криминалната приватизација, кршењето на 'ју' ембаргото, потоа пирамидалните штедилници, и како врв на сè тоа беше војната во 2001 година. Тоа сè беше во функција на институционализирање на организириониот криминал. Таа симбиоза и испреплетеност меѓу институциите на системот и на криминалот постои на централно и на локално ниво. Организириониот криминал има тенденција да се дисперзира, односно да се децентрализира. При тоа, криминалните структури го политизираат криминалот, а од друга страна ја криминализираат и политиката. Како нус производ на ваквата спрега се пласира феноменот, кој јас го нарекувам 'петта власт'. Креирањето на тој внатрешен органограм, и ако сакате - структура на македонскиот октопод, ќе го илустрирам на следниов начин. Покрај трите нивоа на институционална власт - извршна, законодавна и судска,

но реална - 'петта власт'. Во изминативе 15 или 16 години таа немаше потврда од легитимност, немаше потреба од мандат за владеење. Дури немаше потреба од поддршка на граѓаните, затоа што располагаше со сопствени ресурси, блиски врски со сите досегашни власти, строги правила и голем капитал. Во таков амбиент се операционализираше финализацијата на државата, односно криминализацијата на општествениот организам, кој се остваруваше преку разни матни комбинации на неформални или официјални персонални, роднински, клановски и партиски институционални поврзувања. На тој начин структурите на организириониот криминал се институционализираа и станаа неформални или скриени партии, понекогаш и сосема транспарентни партнери на институциите на системот, кои создаваа криминални мрежи со полицијата, со судовите, со царината, со локалната самоуправа, а многу често со медиумите, со политичките партии итн.", оценува проф.

МАКЕДОНИЈА ДРЖАВА НА ДИКТАТУРА!?

"ПЕТТА ВЛАСТ"

Проф. д-р Гроздан Цветковски истакна дека треба да се констатира оти инволвирањето на организириониот криминал и на корупцијата во областа на одбраната и на безбедноста претставува една од најцрните страници од транзиционата историја на РМ. Оттука, реформите во областа на безбедноста и во одбраната претставуваат една од условите за успешна транзиција.

"Се обидувам да направам вивисекција на анатомијата на македонскиот октопод. За таа цел, ќе потсетам на не-

потоа земете ја предвид и медиумската власт, постои една друга неформална, паралелна, полулегална, дури и некогаш легална, но во секој случај скриена 'петта власт'. Во изминативе 15 или 16 години, сите досегашни извршни власти, односно влади, кои по дефиниција тоа беа, практично мораа да бидат во функција на барањата и на потребите на граѓаните. За таа цел законодавната власт - Собранието донесува, дополнува или ги менува законите предложени од владите, со интенција тие нормално да бидат во интерес на парламентарното мнозинство т.е. на извршната власт. Но, од друга страна, пак, судската власт која треба да донесува пресуди и да ослободува, во многу случаи се прогласува за ненадлежна за одлучување. Тоа значи дека таа директно е зависна од претходните две власти - извршната и законодавната, кои предлагаат, односно донесуваат закони. На овој начин се затвора кругот на заемен интерес и меѓузависност на трите официјални поделени власти. Меѓутоа, конституирањето на анатомијата на македонскиот октопод нè наведува на еден парадоксален заклучок, кој се однесува за овој период на транзиција, која сè уште не е завршена во Македонија. Имено, се покажа дека во неорганизирана држава, како што е РМ, најоптимално и најефикасно се организираше организириониот криминал, кој токму стана дискретна,

"Кога ја погледнав темата за презентација на колегата, за 'октоподот', веднаш се сетив на авторот на таа синтагма, и како што знаете - остана синтагмата, а и авторот на јавната сцена, така што немаме завршница во целата таа работа. Авторот на таа синтагма сè уште е на највисоката позиција во државата. Тој секако практично манифестираше некаква политичка волја, но без разрешница", изјави на трибината професорката Биљана Ванковска.

д-р Гроздан Цветковски, говорејќи за анатомијата на македонскиот октопод.

ДА СЕ ЛИМИТИРА КРИМИНАЛОТ

"Од ова може да се извлече заклучок - оценува проф. Цветковски - дека во сите изминати транзициски години секоја власт си имаше и си креираше свое подземје или своја мафија. Во сите досега изминати години на транзиција

Одбрана

декларативните заложби за конечна пресметка со октоподот претставуваа само политичка реторика, фингирање акции, кампањи или објавување војни на криминалот. Значи, на институциите

"Одбранбено-безбедносните институции се разнебитуваат, дезорганизираат и кадровски се уништуваат, со цел да се остварат претпоставките за порадикални акции во спрега со меѓународните терористички организации и групи", истакна професор Иван Бабановски.

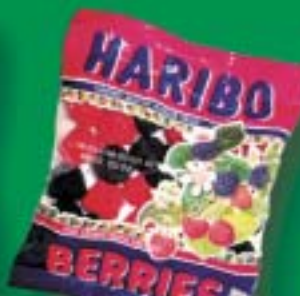
ТРИБИНАТА НА ЗДРУЖЕНИЕТО НА АРМИСКИ И ПОЛИЦИСКИ ВЕТЕРАНИ НА РМ ПРЕДИЗВИКА ГОЛЕМО ВНИМАНИЕ КАЈ ПУБЛИКАТА, БИДЕЈЌИ ОПШТ Е ВПЕЧАТОКОТ ДЕКА ЗЕМЈАВА СЕ НАОЃА НА КРСТОПАТ

на државата влијаеја многу политички, морални и други фактори, меѓу нив и еден тесен круг луѓе, кои ние ги нарекуваме олигарси. Прашањето колку тие се олигарси или пандам на вистинските олигарси во Југоисточна Европа не треба да се разглобува, бидејќи во секој случај тие се т.н. македонски олигарси. На тој начин се создаваше еден вид нелегална власт во легитимна држава. Надлежните институции против организираниот криминал беа неефикасни, беа попречувани. Затоа, во овој заклучок мора да се каже дека треба да би-

деме реални, невозможно е да се победи организираниот криминал, туку во најдобар случај тој да се стави под контрола или да се лимитира т.е. да биде во подносливи рамки. Но, проблемот е во изнаоѓањето на формулата, односно во борба против македонскиот октопод како да се создаде рамнотежа меѓу индивидуалните права и слободи на граѓаните од една страна, и заштитата на државата од криминал. Значи, сега се наоѓаме пред избор дали ќе бидеме држава на мафија, каде поради слабата социјална контрола степенот на крими-

нал е висок или, пак, држава на диктатура каде степенот на криминал ќе биде во подносливи рамки. Но, тоа ќе оди на сметка на контролата на животот на граѓаните. Изнаоѓањето на балансот ќе биде од круцијално значење за ефикасно спречување на организираниот криминал во РМ. При тоа, најважен сегмент е политичката волја, која ќе биде главен услов и критериум за реално владеење на правото и организирано функционирање на државата", потенцира професор Цветковски.

NOVATEX-SKOPJE

HARIBO

**СЕКОЕ ДЕТЕ ГИ САКА
И ВОЗРАШНИТЕ ИСТО ТАКА**

НОВАТЕКС - СКОПЈЕ
Тел. 02 309 71 53
02 309 71 67

e-mail: novatex@mt.net.mk

www.novatex.com.mk